

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

KLASA: UP/I-612-08/26-06/0022

URBROJ: 532-05-01-02-02/3-26-01

Zagreb, 31. ožujka 2026.

Ministarstvo kulture i medija (OIB 37836302645) na temelju članka 15. stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" broj 145/24, 151/25) i članka 6. stavka 2. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 128/2025), donosi

ODLUKU

1.

Proglašava se da **Fijumanski dijalekt** ima status kulturnoga dobra.

2.

Utvrdjuje se sljedeći sustav mjera zaštite kulturnoga dobra iz točke 1. ove Odluke:

- identificiranje, evidentiranje, dokumentiranje, znanstveno-stručno istraživanje, praćenje stanja
- omogućavanje dostupnosti javnosti sukladno načinima na koje nositelji upravljaju pristupom vlastitoj kulturnoj baštini ili njezinu dijelu
- poticanje prenošenja i njegovanja u izvornoj i drugim sredinama, poticanje revitalizacije kulturnog dobra ili njegovih segmenata
- uključivanje tema vezanih uz nematerijalna kulturna dobra u programe formalnoga i neformalnoga obrazovanja
- osiguravanje međusektorskog i interdisciplinarnog pristupa zaštiti i očuvanju uz prilagodbe suvremenim potrebama zajednica i nositelja
- povećanje vidljivosti, promicanje uloge i značenja kulturnoga dobra u društvu
- uključivanje zaštite i očuvanja kulturnog dobra u razvojne programe, planove i strategije
- u provedbe mjera zaštite potrebno je uključiti nositelje i po potrebi zajednicu, osigurati njihov pristanak u svim fazama provedbe mjera

3.

Nositelji su sve pravne i fizičke osobe evidentirane na Popisu nositelja koji je sastavni dio ove Odluke. Nositelj kulturnoga dobra dužan je provoditi mjere zaštite radi njegova očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra. Područni konzervatorski ured/služba dužan je o svim promjenama Popisa nositelja obavijestiti stručnu službu nadležne Uprave Ministarstva kulture i medija.

4.

Predmetno kulturno dobro s mjerama zaštite i očuvanja kulturnih dobara upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem **Z-7983**.

Obrazloženje

Fijumanski dijalekt romanski je idiom iz skupine venetskih dijalekata. To je autohtoni manjinski idiom grada Rijeke i njegove okolice gdje se govori od 15. stoljeća. Danas je to govor manje skupine Riječana (Fijumana), uglavnom ograničen na obiteljsku i neformalnu uporabu unutar fijumanske zajednice. Osnovne su jezične crte fijumanskoga dijalekta: samoglasnici *a, e, i, o, u* izgovaraju se kao u talijanskom jeziku; samoglasnik *e* ispred suglasnika *r* izgovara se otvorenije nego u talijanskom; samoglasnik *a* ispred likvida ostaje nepromijenjen (npr. *magnar, magnarò*); u sredini riječi samoglasnici se ne gube, ali se početni često gubi (*aspettare – spetar*); na kraju riječi samoglasnici se često gube ispred *l, n, r* (npr. *fiol, vol, bon*); polazni glas *u* mijenja se u *o*: *punto – ponto, lungo – longo*. Suglasnički sustav karakteriziraju sljedeće crte: palatalno *c* nije u suglasničkom inventaru – izgovara se kao talijansko *z*; skupina *gio-* se izgovara kao *dj* ili *j*: *giorno → djorno, jorno*; glas *s* ispred *i* i *e* izgovara se kao *z*: *siera → zjera*; glas *g* otpada u skupini *gn*: *compagnia – compania*; suglasnik *s* se udvostručuje u nekim slučajevima: *cosa → cossa*; udvostručeni suglasnici se gube: *tuto, fato, prezo*. Ovaj dijalekt karakteriziraju zamjene suglasnika u suglasničkim skupinama (*sparare → sbarar, potere → poder*), afereze (*rotondo → tondo*), sinkope (*padre → pare, madre → mare*) i apokope (*spetado → spetà, vendudo → vendù*). U fijumanskom je umjesto niječne čestice *non* čestica *no*. Određeni član za muški rod je *el*. Morfologija ovoga dijalekta odgovara morfologiji talijanskoga jezika uz iznimke tipa: množina imenica muškoga roda koje završavaju na *l, n, r* (i kod umanjena na *-ino* te uvećanica na *-one*) tvori se tako da se odbaci zadnji samoglasnik, a doda *i*, npr. *el porton → i portoni, el casin → i casini*; pridjevi muškoga roda na *-o* prelaze u ženski rod na *-a* (npr. *bianco → bianca*); pridjev *grande* u fijumanskom dijalektu ima muški (*grando*) i ženski oblik (*granda*). Neodređena zamjenica *niente* u fijumanskom je *gnente*. U komparaciji pridjeva nema posebnih oblika za komparativ i superlativ, npr. umjesto *migliore → più bono, più cativo, più grando, più piccolo*. Leksik fijumanskoga dijalekta obilježava znatan broj kroatizama (poglavito čakavizama), germanizmi i hungarizmi odražavajući time riječki povijesni jezični krajolik.

Fijumanski je dijalekt ravnopravni dio riječkoga jezičnog krajolika te je važan komunikacijski kôd među članovima fijumanskih obitelji. Fijumani su ponajprije jezična manjinska skupina, povijesno izrazito važna, dijelom su starosjedilačkoga stanovništva u gradu Rijeci/Fiume. Taj je dijalekt, osim što je po sebi kulturni fenomen, ujedno i sredstvo za prenošenje drugih fenomena nematerijalne kulture: različitih oblika usmene književnosti, glazbe, umijeća i običaja. S obzirom na to da se i dalje u određenoj mjeri fijumanski dijalekt prenosi na mlađe te da je u uskoj vezi sa zajedničkim identitetom skupine, on je vitalan i izgledi za njegovo očuvanje su relativno dobri. U tom procesu nezaobilazan je angažman Zajednice Talijana, odgojno-obrazovnih ustanova u Rijeci te razvijena izdavačka djelatnost izdavačke kuće *Edit*

Na osnovi postupka provjere i stručnog vrednovanja kojim je utvrđeno da su ispunjeni svi kriteriji propisani člankom 14. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Stručno povjerenstvo nadležno za vrednovanje svojstva nematerijalnih kulturnih dobara, na sjednici održanoj 27. veljače 2026. godine donijelo je odluku kojom proglašava da **Fijumanski dijalekt** ima status kulturnoga dobra u smislu članka 15. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te se, sukladno članku 19. stavku 2. istoga Zakona, određuje upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara (točka 4. Odluke).

Sustav mjera zaštite (točka 2. Odluke) određen je sukladno članku 19. stavcima 2. i 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:

Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom nadležnom Upravnom sudu. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od isteka osmog dana od dana javne objave Odluke na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija. Tužba se predaje nadležnom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom. Uz tužbu se dostavlja izvornik ili preslika ove Odluke za Upravni sud, prijepis tužbe i priloga za tuženika, a ako ih ima i za svaku zainteresiranu osobu.

RAVNATELJ

Tomislav Petrinec
Tomislav Petrinec, dipl. ing. arh.

Dostaviti:

1. *Svim nositeljima – objavom Odluke na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija (strankama u postupku):*
Zajednica Talijana Rijeka / Comunità degli Italiani di Fiume, Uljarska ulica 1, 51000 Rijeka
Vijeće talijanske nacionalne manjine za Grad Rijeku / Consiglio della minoranza nazionale italiana della Città di Fiume, Uljarska ulica 1/II, 51000 Rijeka
Osnovna škola Belvedere / Scuola elementare Belvedere, Kozala 41, 51000 Rijeka
Osnovna škola „Dolac“ / Scuola elementare "Dolac", Dolac 12, 51000 Rijeka
Osnovna škola „Gelsi“ / Scuola elementare "Gelsi", Vukovarska ulica 27, 51000 Rijeka
Osnovna škola „San Nicolò“ / Scuola elementare "San Nicolò", Mirka Čurbega 18, 51000 Rijeka
2. Institut za hrvatski jezik (Podružnica u Rijeci), Sveučilišna avenija 4, 51000 Rijeka
3. Grad Rijeka, Korzo 16, 51000 Rijeka
4. Institut za etnologiju i folkloristiku, Šubićeva 42, 10000 Zagreb
5. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Runjaninova 2, 10000 Zagreb
 - Područni konzervatorski ured Rijeka, Užarska 26, 51000 Rijeka
 - Odjel za etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu, ovdje
6. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Runjaninova 2, 10000 Zagreb
 - Odjel za Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, ovdje
 - Pismohrana, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

KLASA: UP/I-612-08/26-06/0022

URBROJ: 532-05-01-02-02/3-26-02

Zagreb, 31. ožujka 2026.

Popis nositelja nematerijalnoga kulturnog dobra

Fijumanski dijalekt

Nositelji dobra dužni su provoditi mjere zaštite radi njezina očuvanja, sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i svim propisima koji se odnose na kulturna dobra, pridržavajući se njegove povijesno tradicijske matrice i pojavnosti. O svim promjenama nositelja nadležno tijelo je dužno obavijestiti stručnu službu nadležnu za nematerijalnu kulturnu baštinu, koje će sukladno izmjenama revidirati Popis nositelja.

Fizičke/pravne osobe koje prakticiraju ili aktivno promiču **Fijumanski dijalekt**:

1. Zajednica Talijana Rijeka / Comunità degli Italiani di Fiume, Uljarska ulica 1, 51000 Rijeka
2. Vijeće talijanske nacionalne manjine za Grad Rijeku / Consiglio della minoranza nazionale italiana della Città di Fiume, Uljarska ulica 1/II, 51000 Rijeka
3. Osnovna škola Belvedere / Scuola elementare Belvedere, Kozala 41, 51000 Rijeka
4. Osnovna škola „Dolac“ / Scuola elementare "Dolac", Dolac 12, 51000 Rijeka
5. Osnovna škola „Gelsi“ / Scuola elementare "Gelsi", Vukovarska ulica 27, 51000 Rijeka
6. Osnovna škola „San Nicolò“ / Scuola elementare "San Nicolò", Mirka Čurbega 18, 51000 Rijeka

RAVNA TELJ

Tomislav Petrinec, dipl. ing. arh.
